

Społeczne procesy kształtowania przestrzeni miast w dobie adaptacji do zmian klimatu

1. Przyczyny podjęcia badania i cel projektu

Rozwój miasta jest kreowany przez procesy planistyczne, które koordynują ten rozwój, jak również przez procesy oddolne, m.in. rynkowe decyzje poszczególnych uczestników powodujące, że miasto i społeczności miejskiej rozwijają się. Istotne znaczenie odgrywają struktury społeczne i społeczności lokalne, które to miasto kształtują. Zidentyfikowano kilka istotnych aspektów wpływających na podjęcie badań. Są to m.in.: rosnąca świadomość ekologiczna wśród różnych grup społecznych, rosnące znaczenie ruchów młodzieżowych zorientowanych na kryzys klimatyczny, pojawienie się nowych instrumentów i form zarządzania miastem, przy obserwowanym wyraźnym rozdźwięku pomiędzy deklarowanymi celami zrównoważonego rozwoju, a praktyką planowania przestrzennego w skalach lokalnych.

Głównym celem projektu jest określenie wpływu próśrodowiskowych ruchów społecznych na politykę przestrzenną miast w dobie adaptacji do zmian klimatu.

Projekt skierowany jest do mieszkańców i zarządzających miastami. Jak wskazano w komunikacie interdyscyplinarnego Zespołu doradczego do spraw kryzysu klimatycznego PAN (Komunikat 04/2021) dalszy rozwój miast i utrzymanie wysokiej jakości życia ich mieszkańców w kryzysie klimatycznym wymaga natychmiastowych i kompleksowych działań. Miasta muszą podejmować działania mitygacyjne czyli powstrzymujące zmianę klimatu i adaptacyjne pozwalające w krótkim czasie przystosować się do nasilających się ekstremów klimatycznych. We wszystkich działaniach cele klimatyczne, środowiskowe, społeczne i gospodarcze muszą być integrowane.

Do analizy wytypowano duże ośrodki miejskiej, jako ośrodki integrujące wysoki kapitał społeczny, które mogą być prekursorami zmian w zakresie innowacyjnych rozwiązań adaptacyjnych. W centrum zainteresowania postawiono: aktywistów miejskich i młodzież zamieszkującą duże miasta. Są to grupy, które w największym stopniu mogą dopingować mieszkańców i lokalne społeczności miejskie do zmian, które będą realizowane na poziomie lokalnym. Aktywiści miejscy, faktycznie działają w społecznościach lokalnych, wobec tego można zbadać ich realny wpływ na działania podejmowane w miastach. Natomiast młodzież, zaczyna być coraz bardziej świadoma zachodzących zmian klimatycznych i musi się nauczyć żyć w środowisku miejskim, w taki sposób, aby można było współuczestniczyć w ograniczaniu negatywnych skutków zmian klimatu. Obie te grupy mogą wywierać znaczną presję na rządzących szczególnie w kontekście długofalowych efektów gospodarowania przestrzenią miast wpływając na ograniczanie i dostosowywanie się do zmian klimatu.

2. Opis badań

W projekcie zostaną wykorzystane metody badawcze z zakresu geografii, gospodarki przestrzennej i nauk społecznych. Analizy będą prowadzone w oparciu o metody ilościowe i jakościowe. Wykorzystane zostaną różne źródła danych m.in.: dane statystyczne, dokumenty planistyczne, kwestionariusze ankietowe, wywiady pogłębione i wywiady focusowe. Szczegółowe analizy społeczno-przestrzenne zostaną przeprowadzone w 4 obszarach miejskich: Warszawie, Krakowie, Wrocławiu i Trójmieście. Analizowane tam będą także działania społeczności lokalnych zmierzające do utrzymania terenów zielonych, gdyż obszary te będą odgrywać istotną rolę w możliwości redukcji skutków ekstremów pogodowych. W wybranych miastach, przewiduje się również badanie postaw młodzieży wobec wyzwań związanych z adaptacją do zmian klimatu w skali lokalnej.

3. Spodziewane efekty projektu

Projekt dostarczy nowej wiedzy w zakresie geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej w zakresie adaptacji społeczności miejskich do zmian klimatu, oraz roli jaką mogą odegrać we wdrażaniu polityk pro-środowiskowych w miastach. Poruszana tematyka wpisuje się w szeroki nurt badań dotyczący sprawiedliwości środowiskowej, sprawiedliwości społecznej i rezyliencji (odporności) miejskiej. Szczegółowa analiza studiów przypadków pozwoli na określenie możliwości kształtowania zrównoważonego rozwoju miasta, realizującego cele pro-środowiskowe i społeczne.